

تهرانی که هست

به گوشش / محمد رضا بهزادی

باتشکر از / دکتر عیسی عماد مهندس آذین السادات دامی رو، عظیم رجب پور

محمد رضا کی روی محمد طلوعی

میرقصه: بهزادی، محمدرفعا، ۱۳۴۵ - گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور: بهزادی، محمدرفعا / یا تشکر از همیسی عزیزان... و دیگران؛ [ایران] سازمان زیباسازی شهر تهران.

مشخصات نشر: تهران، روزنه، ۱۳۹۶.

مشخصات فیزیکی: ۲۵۶ ص.، مصور، رنگی، نقشه.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۵۵۸-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا

نام کتاب: یا تشکر از همیسی عزیزان، آذین‌السادات دانی‌رو، عظیم رجیب‌پور، رفعا کسروی و محمد طالعوی.

زبان: کتابخانه، ج. ۴۴۴ - ۴۵۰.

موضوع: آثار تاریخی.

موضوع: تهران - آثار تاریخی - مصور.

شناسه افسانه: سازمان، شهر تهران.

رده بندی دنگر: ۹۳۳ (۲) DSK

رده بندی دیوید: ۵۵۵/۱۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۸۸

عنوان کتاب / تهرانی که هست

مدیر هنری / مهدی دوائی

ویراستار / محمد میرزاخانی

تاریخ نشر / نوبت اول، ۱۳۹۴

ناشر / روزنه

قیمت: ۵۰۰۰۰۰ ریال

شمارگان / ۱۰۰۰ جلد

شابک / ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۳۴ - ۵۵۸ - ۷

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به سازمان زیباسازی شهر تهران بوده و هرگونه کپی

یا نقل مطالب بدون اجازه پیگرد قانونی دارد.

درآمد

تهران شهر نویی است در میان کهنه شهرهای ایران. نه سابقه و تاریخ اصفهان و تبریز و شیراز را دارد، نه مثل آن‌ها سال‌ها پایتخت بوده است. تهران شهر نویی است و این نو بودن مردمانش را سبب شده. تهران مردمش را از کل شهرهای ایران جمع کرده، هر آدمی رنگی از مسقط‌الراس‌اش را با خودش به تهران آورده و همین تهران را رنگین‌ترین شهر ایران کرده. شهری با همه‌ی رنگ‌هایی که در ایران است چه‌طور شهری می‌شود؟

تهران شهری است در آستانه‌ی زندگی مدرن‌شده‌ی ایرانی، حاصل سال‌ها سنت زندگی مردمان در این پهنه. یک روزه این شهر آرام نداشته، بارها حدود آن تغییر کرده و بارها حومه‌هایش به شهر اضافه شده و مرکزش تغییر کرده. انقلاب در آن اتفاق افتاده، دو جنگ بزرگ بین‌المللی را شاهد بوده، محاصره شده، تسخیر شده، آزاد شده، جشن گرفته و در آخر آن‌چه از گذشته‌اش نگه‌داشته را بسیار با وسواس انتخاب کرده. تهرانی که امروز هست، تنها عواید عمومی برجای‌مانده از سنت‌های شهرسازی ایرانی نیست. تهرانی امروز خلاصه‌ی سال‌ها زندگی و تجربه‌ی ادانی است. تهران گذشته‌ای چند هزارساله ندارد اما آن‌چه در حال دارد آن قدر غنی و رنگارنگ است که با میردودیت و چند سال پایتختی‌اش می‌تواند به خودش بی‌بالد و در تاریخ بماند. این تهران، همه‌ی آن چیزی است که دیتا بی در طی قرن‌ها ساخته. اگر دوستش داریم یا دوستش نداریم، اگر زیبا می‌دانیمش یا زیبا نمی‌دانیمش، این شایسته‌ی آنست که ما ساخته‌ایم و کسی جز ما نمی‌تواند تغییرش بدهد. این اثر، «تهرانی که هست» به عنوان مجلد دوم مجموعه‌ی «پران‌شناسی» به حساب می‌آید. در مجلد پیشین تحت عنوان «تهرانی که بود» به بررسی و معرفی ابنیه، بناها و آثار قدیمی تهران پرداخته بودیم، ابنیه‌ای که روزگاری در تهران بوده‌اند و امروز یا به کلی از بین رفته‌اند و کم‌وبیش قسمت‌هایی از آن‌ها تخریب شده و در گذر زمان از میان رفته است، و رد آن‌ها را اغلب تنها می‌توان لایه‌ی کته‌ها و کاشی‌ها و آثار به جاماندگی دیگر دنبال کرد. در «تهرانی که هست» سراغ بناهایی رفته‌ایم که نه تنها در تهران بلکه در سراسر ایران و ساختمان‌ها و بناهای تهران به شمار می‌آیند، ولی هنوز یا به شکل نخستین باقی مانده‌اند یا با تغییرات و اصلاحات و تغییراتی عمده یا جزیی به حیات خود ادامه می‌دهند. این بناها تهرانی کهن‌اند در دل تهران و نامشروع‌ترین و ناسلامه‌ی تهران‌اند، و می‌توان رد گذر روزگاری دویست ساله را بر چهره‌ی پایتخت از آن‌ها سراغ گرفت. شناختن شناخت تهرانی است که روزی روزگاری مادران و پدرانمان، ساکنان پیشین این آب‌رکلان‌شهر امروزی و سران‌خلاق و دایم‌سلطنه‌ی محدود و متمرکز و دیوارکشیده‌ی دیروزی، در کوچه پس‌کوچه‌ها و میدانی و معاشرش نفس می‌کشیده‌اند، قدم می‌زده‌اند، دادوستد می‌کرده‌اند، کار می‌کرده‌اند، می‌زیسته‌اند، و هویت امروز تهران و تهرانی بودن ما شکل گرفته از همان‌هاست. تهرانی که هست، به‌واقع تهرانی است که هست اما بی این همه زواید و حواشی افزوده‌شده‌ی

امروزی

www.ketab.ir

فهرست

- میدان توپخانه / جلال فرهمند / ۱
مدرسه‌ی دارالفنون / محمد رضا بهزادی / ۷
مدرسه‌ی خان مروی / جلال فرهمند / ۸۱
عمارت قزاقخانه / محمد رضا بهزادی / ۹۵
عمارت امیر بهادر / محمد میرزاخانی / ۱۱۵
مسجد میرزا موسی / محمد میرزاخانی / ۱۲۵
خانه‌ی شیخ فضل‌الله / محمد رضا بهزادی / ۱۳۷
سفارت انگلیس / محمد رضا بهزادی / ۱۴۷
قصر یاقوت / محمد میرزاخانی / ۱۶۹
عمارت عزیزیه / محمد رضا بهزادی / ۱۸۷
خانه‌ی قوام‌السلطنه / محمد رضا بهزادی / ۲۱۵
خانه‌ی بهبهانی / محمد رضا بهزادی / ۲۲۵
مسجد سپهسالار / جلال فرهمند / ۲۳۷

www.ketab.ir

عبارت عین الدوله / محمد میرزاخان / ۳۵۲

خانه ملک المتکلمین / محمد میرزاخان / ۳۶۵

عبارت ارباب هرمز / محمد میرزاخان / ۳۷۰♦

میدان مشق / جلال فرهمند / ۳۸۳

خانه وثوق / محمد رضا بهزادی / ۳۰۹

مسجد شاه / محمد رضا بهزادی / ۳۲۷

تکیه نیاوران / محمد رضا بهزادی / ۳۴۱

خانه مشیرالدوله / محمد رضا بهزادی / ۳۷۷

کاخ سلیمانیه / محمد رضا بهزادی / ۳۷۷

آرامگاه مستوفی / محمد میرزاخان / ۳۸۵

عبارت انیس الدوله / مرجان صادقی / ۳۹۹

عبارت مسعودیه / جلال فرهمند / ۴۱۷

نقشه / ۴۴۳

منابع و مأخذ / ۴۴۴